

آنچه که در باره ی نوروز و هفت

سین

برایمان ناگفته مانده

فریبرز رهنمون

نوروز از پر ارج ترین جشنهای ایران است که در نخستین روز بهاری و هنگام برابری شب و روز جشن گرفته می شود. در این روز طبیعت جوانی را از سر میگیرد و زندگی تازه آغاز می شود و بهترین زمان برای آغاز سال نو میباشد. این روز، روز شادی و شادمانی است .

تاریخ نشان میدهد که شاه جمشید پیشدادی پس از یخ بندان بزرگ، نخستین روز بهار را جشن گرفت و این جشن را بنیاد گذاشت. گاهشماری ایرانیان گاهشماری خورشیدی بود، در هپتن یشت هات ۳ و یسنا چنین آمده «هر بخش از ۴ بخش سال، در زمان خود با گردش زمین به دور خورشید سامان می یابد.» این نمایانگر آن است که در ایران باستان گاهشماری خورشیدی نگاهداری می شده.

اگر چه از دانش کهن چیزی در دست نیست ولی از فرهنگ پربار آن زمان بی بهره نیستیم. با اینکه ایرانیان از ناهمسانی دو واژه ی «سال نو» و «نوروز»،

ایران زمین

بی خبرند، با اینهمه بدون اینکه به ریشه آنها بیاندیشیند این دو واژه را جداگانه از هم نگاه داشته و بکار میبرند.

در زبان دری که کهن ترین زبان گفتگوی برخی از ایرانیان و بویژه زرتشتیان است، به جشن آغاز بهار «سول نو» میگویند که همان «سال نو» است نه «نوروز».

در ایران باستان هر سال در آغاز بهار، هنگام برابری شب و روز را بنام «سال نو» جشن میگرفتند و همچنین هرچند صد سال یکبار هم بنام «نوروز» در این روز جشنی برپا میداشتند. نوروز روزی بود که هنگام برابری شب و روز با برآمدن خورشید یکی می شد ایرانیان این پدیده ی طبیعی را «نو روز» میگفتند و پاس میداشتند.

تاریخ نشان میدهد این پیش آمد در سال ۴۸۷ پیش از میلاد هنگام برابری شب و روز در بهار و تابیدن نخستین تابش خورشید بر سنگ چهارگوش میان تالار مرکزی تخت جمشید بود که بنام «نوروز» آن سال جشن گرفته شد.

در ایران باستان، برپایی «نوروز» بر شالوده دانش ستاره شناسی و دانش طبیعی بود. چون گردش زمین به دور خورشید کمی بیشتر از ۳۶۵ روز است (۲۴۱۹۰-۳۶۵)، ایرانیان در یافته بودند که افزودن یک روز (اورداد) پایان سال در هر ۴ سال (سال ۳۶۶ روزی) و نیفزودن این یک روز هر ۱۲۰ سال این دشواری را از میان نمی برد، چون باز هم کمبودی در آن میماند و تنها با

ایران زمین

یاری گرفتن از طبیعت میتوان آن را از میان برداشت که هر چند سد سال یک بار پیش میآید.

هفت سین یا هفت سینی

نوروز به گونه نمادی، با چیدن هفت چیز بر روی سفره سبزرنگ، جشن گرفته می شود. تا پنجاه سال پیش در یزد و کرمان زرتشتیان «هفت سینی» از فرآوردها گوناگون خوراکی که در توان و دست رس خانواده بوده و هر کدام نشانگر سپاس از فراوانی در سال پیش، و یا آرزوی افزونی آن را در سال آینده داشتند، فراهم میکردند.

امروزه در ایران سفره را با هفت فرآورده خوراکی که وات نخست آن «سین» یا «شین» باشد می چینند. زرتشتیان سفره «هفت شین» و مسلمانها چون شراب را ناروا میدانند سفره ی «هفت سین» میآیند. با آنکه هر آنچه که روی سفره می چینند، هر یک معنی و فلسفه ی ویژه ای دارند، آرش راستین آن بر ایرانیان پوشیده مانده است.

شماره «هفت» در هفت سینی یا هفت سین یا هفت شین یا آن هفت نفری که با پیشکش های نوروزی بر روی کنده کاری های تخت جمشید دیده میشوند همه گویا و بیانگر «هفت رهنمود جاویدان» زرتشت است که بگونه ای گذرا از آنها در اینجا یاد میکنیم.

ایران زمین

۱- خرد را در بالاترین گنجایش باید در راه دُرست بکار برده شود۔

وهومنا-خرد نیک - بهمن.

۲- با بکار بردن خرد و با بیشترین توان در راه درست میتوان به هنجار هستی و قانون طبیعت پی برد و فرآیند آن دانائی و یابش رازهای نهفته جهان هستی و طبیعت است - اشا وهیشتا - والاترین راستیها- اردیبهشت.

۳- با بدست آوردن دانش و بازیابی رازهای نهفته میتوانیم آیین های خوب و بریست های (قانونهای) نیکو بسازیم و فرآوردهای بهتر فراهم نموده و راهنما و کمک کار مردم باشیم - خَش اَتر ویریا- شهریاری نیک - شهریور

۴- دستاورد خَش اَتر ویریا، راستی و درستی، برپا سازی همبودگاه درست کردار و ساختن بهشت (فردوس) در این جهان است، که مردم در آن زندگانی هم آهنگ و همخوان، هم با خود و هم با جهان هستی داشته باشند. جایی که در آن جنگ، بیماری، دروغ، آلودگی، ترس و نگرانی نخواهد بود. سپنتا

آرمیتی - خواسته ی درست - اسفند.

۵- در این همبودگاه درست کردار، خرد و هوش آدمی افزایش یافته. تن او توانمند و روان او به والائی میگراید و دستاورد اینها رسایی روان است که در هر پیشه و هنر پدیدار میگردد. **هوروتاتا** - رسایی - خرداد.

۶- رسائی، پایگاهی در اندیشه و فکر و هوش و زندگی آدمی میسازد که آزاد از ترس و نگرانی است. آزاد از ترس مُردن (زمان) و نیستی (جا) و هرچیز ناشناخته دیگر. در این مرحله از زندگی، آدمی دیگر دنبال خواستهای مادی نیست بلکه در اندیشه ای است که در آن دیگر زمان و مکان، مرگ و نیستی پایگاهی ندارد. **امرتات** - دور از ترس مرگ و نیستی - (زمان و جا) - امرداد.

۷- با رسیدن به رسائی و از دست دادن ترس و نگرانی، آدمی خرد در آفرینش را در مییابد و با آن یکی میشود. خرد در آفرینش (مزدا اهورا)، آن نیروی بزرگ، آن دانش زندگی و کارآمد و سازنده، آن نیروی فراگیر و گسترده که زنجیره ی جهان هستی را به کنش و واکنش وا میدارد، آدمی را به شناخت آفریدگار این خرد، **اهورا مزدا** میرساند. (خد - آ)

ایران زمین

سال نو ، باستانی بر همه خجسته باد